

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-85-131>

УДК 336.76:339.9:658.15

СТРАТЕГІЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИМИ КОРПОРАЦІЯМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ З УРАХУВАННЯМ МЕХАНІЗМІВ ПРОЄКТНОГО ФІНАНСУВАННЯ

STRATEGIC FOUNDATIONS OF FINANCIAL MANAGEMENT OF TRANSNATIONAL CORPORATIONS IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION PROCESSES WITH CONSIDERATION OF PROJECT FINANCING MECHANISMS

Вербіцька Інеса Ігорівна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін,
Чортківський навчально-науковий інститут підприємництва і бізнесу,
Західноукраїнський національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4632-859X>

Verbitska Inesa

Chortkiv Educational and Research Institute of Entrepreneurship and Business,
West Ukrainian National University

У статті обґрунтовано стратегічні засади фінансового управління транснаціональних корпорацій із використанням механізмів проєктного фінансування. Розкрито вплив глобалізаційних процесів і фінансової нестабільності на формування фінансових стратегій транснаціональних корпорацій. Доведено доцільність інтеграції проєктного фінансування у систему корпоративного управління для підвищення ефективності інвестицій і обмеження ризиків. Проаналізовано динаміку глобальних інвестиційних потоків і галузеву структуру інвестування. Виявлено тенденції переорієнтації на гнучкі та менш капіталомісткі форми інвестування. Обґрунтовано роль ризик-менеджменту, цифровізації та міжнародних фінансових інституцій у підвищенні результативності фінансового управління. Узагальнено напрями вдосконалення інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій в умовах глобальної нестабільності.

Ключові слова: транснаціональні корпорації, фінансове управління, проєктне фінансування, інвестиційна діяльність, ризик-менеджмент, глобалізація, прямі іноземні інвестиції, фінансові стратегії, диверсифікація.

The article substantiates the strategic principles of financial management of transnational corporations in the context of strengthening globalization processes and increasing volatility of global financial markets. It is demonstrated that the growing complexity of international operations necessitates the integration of project financing mechanisms into the corporate management system in order to enhance investment efficiency and minimize risks. It is established that contemporary financial strategies of transnational corporations are oriented toward achieving a balance between profitability, financial stability, and adaptability to external influences, which is ensured through investment diversification and consideration of socio-economic and environmental factors of development. It is substantiated that the combination of strategic planning with project financing instruments contributes to the effective structuring of investment resources in accordance with sectoral and regional specifics, as well as ensures risk localization and increased transparency of financial flows. It is determined that the key risks faced by TNCs include currency, tax, and investment risks, which require the application of comprehensive risk management tools, including hedging and the use of derivative financial instruments. It is proven that the digitalization of financial processes and the implementation of information and analytical systems enhance the speed of managerial decision-making and the accuracy of financial forecasting. Based on empirical analysis, a slowdown in global investment activity is identified, manifested in a decrease in the value of investment projects alongside a simultaneous increase in their number,

indicating a shift of transnational corporations toward less capital-intensive and more flexible forms of investment. Structural changes in the sectoral distribution of investments are revealed in favor of innovation-oriented industries, particularly the information and communication sector and high-tech manufacturing. The impact of macroeconomic indicators on the investment behavior of transnational corporations is examined, confirming increased investor caution under conditions of heightened uncertainty. The expediency of combining capital budgeting with project financing mechanisms and the involvement of international financial institutions is demonstrated, ensuring optimization of capital structure and risk allocation. It is generalized that the integration of project financing into the financial strategies of transnational corporations creates prerequisites for enhancing the efficiency of investment activity and ensuring their long-term sustainable development in the global economic environment.

Keywords: transnational corporations, financial management, project financing, investment activity, risk management, globalization, foreign direct investment, financial strategies, diversification.

Постановка проблеми. Розвиток світової економіки характеризується поглибленням глобалізаційних процесів і зростанням волатильності фінансових ринків, що ускладнює функціонування транснаціональних корпорацій (ТНК). У цих умовах підвищується значення ефективного фінансового управління як важливого чинника забезпечення стійкості їх діяльності. Зміна параметрів міжнародних інвестиційних потоків і посилення ризиків обумовлюють необхідність переосмислення механізмів до формування фінансових стратегій. Традиційні інструменти фінансування виявляються недостатніми для забезпечення належного рівня гнучкості та адаптивності, що зумовлює зростання ролі проєктного фінансування як інструменту структурування інвестицій і обмеження ризиків. Водночас питання його інтеграції у систему корпоративного фінансового управління залишаються недостатньо розробленими. Тому наявність зазначених суперечностей актуалізує потребу у поглибленому дослідженні стратегічних засад фінансового управління ТНК з урахуванням сучасних трансформацій глобального середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковий доробок у сфері стратегічного фінансового управління ТНК формується через поглиблення теоретичних і прикладних аспектів дослідження, що дозволяє розширити уявлення про механізми прийняття фінансових рішень у глобалізованому середовищі та їх адаптацію до змін міжнародних ринків. Передусім Mujtaba A. обґрунтовує роль бюджетування капіталу як важливого інструменту прийняття стратегічних фінансових рішень у глобалізованому середовищі [1]. Shengxin Wu акцентує увагу на оптимізації міжнародного фінансового управління через удосконалення координації фінансових потоків і підвищення ефективності використання ресурсів у транснаціональних структурах [2]. Мозговий О., Швиданенко О. та Швида-

ненко В. аналізують формування фінансових стратегій ТНК в умовах глобалізаційної нестабільності, підкреслюючи необхідність адаптації до динамічних змін зовнішнього середовища [3]. Fernandez M., Schmidt H., Tanaka Y., Petrovich A. розкривають механізм до ідентифікації та мінімізації фінансових ризиків у діяльності ТНК [4]. Cheng T. зосереджується на трансформації фінансового управління шляхом впровадження концепції Global Business Services, що забезпечує інтеграцію та оптимізацію допоміжних функцій у межах глобального бізнесу [5]. Viné R., Sulstarova A., Casella B., Trentini C. визначають проєктне фінансування як індикатор продуктивних транснаціональних інвестицій, акцентуючи увагу на його ролі у стимулюванні міжнародної інвестиційної активності [6]. Ясіновська І. конкретизує особливості реалізації проєктного фінансування за участю міжнародних фінансових інституцій, підкреслюючи його значення для залучення ресурсів та розвитку інфраструктурних проєктів [7].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Дослідження зазначених науковців засвідчують, що стратегічне фінансове управління ТНК ґрунтується на використанні інструментів бюджетування капіталу, оптимізації фінансових потоків, адаптації стратегій до глобальної нестабільності, а також на впровадженні механізмів ризик-менеджменту, цифрових моделей управління та проєктного фінансування, що у сукупності формує сучасну парадигму управління міжнародною інвестиційною діяльністю. Водночас недостатньо розкритими залишаються питання інтеграції механізмів проєктного фінансування у систему стратегічного фінансового управління ТНК як інструменту підвищення ефективності інвестиційних рішень і забезпечення фінансової стійкості в умовах глобальної нестабільності.

Метою статті є обґрунтування стратегічних засад фінансового управління ТНК із

використанням механізмів проєктного фінансування для підвищення ефективності інвестицій та зниження ризиків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поглиблення глобалізаційних процесів функціонування ТНК ускладнюється під впливом зростаючої волатильності світових фінансових ринків, що зумовлює необхідність удосконалення стратегічних засад фінансового управління. Відповідно інтеграція механізмів проєктного фінансування у систему корпоративного менеджменту стає пріоритетною, паралельно забезпечуючи ефективний розподіл інвестиційних ресурсів і зниження рівня ризиків у глобальному середовищі. Тому підвищення складності міжнародної діяльності ТНК потребує формування та впровадження механізмів до управління фінансовими потоками, сприяючи, таким чином, зміцненню їх конкурентоспроможності та забезпеченню довгострокової стійкості розвитку.

Фінансові стратегії ТНК формуються з урахуванням зростаючої нестабільності світового господарства. Вони спрямовуються на досягнення збалансованості між прибутковістю, фінансовою стійкістю та адаптивністю до зовнішніх впливів. Пріоритетного значення тут набуває обґрунтування довгострокових глобальних орієнтирів розвитку, що передбачає, зокрема, використання альтернативних фінансових стратегій, сформованих під впливом соціально-економічних і екологічних чинників функціонування бізнесу у різних країнах. Така багатонаціональна диверсифікація розглядається як інструмент зниження залежності від коливань зовнішнього середовища, що забезпечує підвищення гнучкості управлінських рішень і стабільності фінансових результатів [3, с. 135].

Фінансове управління ТНК у глобалізаційних умовах інтегрує різнорівневі механізми регулювання фінансових потоків і ризиків у межах єдиної корпоративної стратегії. Відтак поєднання стратегічного планування з механізмами проєктного фінансування дозволяє структурувати інвестиційні ресурси відповідно до специфіки окремих ринків і проєктів, що, своєю чергою, підвищує ефективність їх використання. Використання проєктного фінансування забезпечує локалізацію ризиків і прозорість фінансових потоків, сприяючи, таким чином, розширенню можливостей довгострокового інвестування.

Незважаючи на значний досвід ТНК у сфері міжнародного фінансового управління, їх діяльність супроводжується численними про-

блемами, що зумовлені складністю функціонування у глобальному середовищі. Валютні ризики виникають унаслідок коливань обмінних курсів, податкові ризики формуються через відмінності національних податкових систем, натомість інвестиційні ризики посилюються політичною нестабільністю в окремих країнах, що у сукупності ускладнює процес прийняття фінансових рішень. Тому координація та оптимізація фінансових ресурсів у глобальному масштабі потребує застосування належних інструментів до ідентифікації, оцінювання та мінімізації ризиків, набуваючи пріоритетного значення у фінансовому менеджменті ТНК [2, с. 163].

Ефективність стратегічного фінансового управління підвищується за рахунок інтеграції інструментів ризик-менеджменту у загальну систему корпоративного управління, що забезпечує узгодженість фінансових рішень із довгостроковими цілями розвитку. Використання похідних фінансових інструментів і механізмів хеджування дозволяє зменшити вплив ринкових коливань на результати діяльності, підвищуючи, таким чином, передбачуваність фінансових потоків. Відтак посилення аналітичної складової управління сприяє точнішому прогнозуванню фінансових результатів, формуючи відповідно обґрунтовану основу для прийняття управлінських рішень.

Цифровізація фінансових процесів ТНК забезпечує підвищення ефективності обробки інформації та оперативності прийняття рішень, що, своєю чергою, сприяє формуванню нової моделі фінансового управління. Така модель базується на поєднанні глобальної інтеграції та локальної адаптації, забезпечуючи ефективніше використання потенціалу міжнародних ринків капіталу. У цьому контексті посилюється роль інформаційно-аналітичних систем, які дозволяють оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища.

Узгодження стратегічних фінансових рішень з інституційними умовами функціонування приймаючих країн визначає доступність фінансових ресурсів і рівень інвестиційної привабливості, що впливає на результати міжнародної діяльності корпорацій. Поєднання глобальних стратегій із механізмами проєктного фінансування створює передумови для підвищення результативності інвестиційної діяльності, забезпечуючи відповідно стійкий розвиток ТНК у довгостроковій перспективі.

З огляду на зазначене доцільним є звернення до галузевої структури інвестиційної

активності, яка відображає розподіл фінансових ресурсів у межах глобальної економіки, що дозволяє конкретизувати вплив окреслених стратегічних інструментів на динаміку реалізації проєктів (табл. 1).

Аналіз даних демонструє уповільнення інвестиційної активності у глобальному вимірі, що проявляється у скороченні загальної вартості оголошених проєктів з 1413 до 1338 млрд дол. США. Водночас кількість проєктів відображає незначне зростання, що вказує на зміну структурних характеристик інвестування. Зазначена тенденція відображає переорієнтацію ТНК на менш капіталомісткі проєкти, що дозволяє підвищити гнучкість фінансового управління в умовах невизначеності. Скорочення вартості інвестицій у первинному секторі майже на 48% супроводжується незначним збільшенням кількості проєктів, що засвідчує прагнення до диверсифікації ризиків через дроблення інвестиційних вкладень. При цьому промисловість і сфера послуг демонструють відносну стабільність зі зниженням вартості на 3%, що свідчить про збереження їх стратегічного значення у глобальних інвестиційних потоках.

Відтак стратегічні засади фінансового управління ТНК формуються з урахуванням необхідності перерозподілу ресурсів між секторами, що характеризуються різним рівнем ризику та дохідності, забезпечуючи оптимізацію структури капіталу. Орієнтація на проєктне фінансування дозволяє структурувати інвестиційні потоки відповідно до галузевих особливостей, знижуючи залежність від традиційних джерел фінансування.

Надалі аналіз галузевої структури засвідчує суттєву диференціацію інвестиційної активності, оскільки у сфері енергопостачання та газу спостерігається зниження вартості проєктів на 28%, що супроводжується стабільністю їх кількості, а сектор інформації та комунікацій демонструє зростання вартості на 73% за незмінної кількості проєктів. Представлена динаміка відображає трансформацію до інноваційно орієнтованих напрямів інвестування, що змінює пріоритети фінансового управління ТНК. Зростання інвестицій у будівництві та електроніці підтверджує активізацію розвитку інфраструктури та високотехнологічного виробництва, що відповідно посилює роль цих

Таблиця 1

Оголошені нові проєкти за секторами та провідними галузями

Сектор	Вартість, млрд дол. США		Відхилення, %	Кількість		Відхилення, %
	2023	2024		2023	2024	
Загалом	1413	1338	-5	18810	19356	3
Первинний сектор	77	41	-48	155	158	2
Промисловість (виробництво)	605	590	-3	7670	8028	5
Сфера послуг	730	708	-3	10985	11170	2
<i>Провідні галузі:</i>						
Енергопостачання та газ	381	273	-28	896	894	0
Інформація та комунікації	122	211	73	3414	3406	0
Електроніка та електротехніка	178	182	2	1450	1445	0
Будівництво	71	89	25	358	366	2
Автомобілебудування	91	85	-7	989	942	-5
Кокс та нафтопереробка	56	65	16	78	61	-22
Основні метали та металопродукція	70	59	-15	343	296	-14
Транспорт і складське господарство	66	55	-17	1325	1094	-17
Видобувна промисловість	76	39	-48	122	122	0
Хімічна промисловість	56	38	-32	595	708	1

Джерело: сформовано автором на основі [8, с. 17]

секторів у формуванні глобальної економічної динаміки.

Негативна динаміка у таких галузях, як транспорт і складське господарство, основні метали та видобувна промисловість, проявляється у зниженні вартості та у скороченні кількості проєктів, що відображає вплив макроекономічної нестабільності та зміну глобальних виробничих ланцюгів. Зменшення інвестицій у хімічну промисловість і нафтопереробку супроводжується неоднорідною динамікою кількості проєктів, що свідчить про структурну перебудову галузей. Загалом наведені вище процеси формують нові виклики для фінансового управління ТНК, пов'язані з необхідністю підвищення адаптивності та диверсифікації інвестиційних стратегій.

Практика провідних ТНК підтверджує доцільність використання проєктного фінансування у реалізації масштабних інвестиційних ініціатив, що забезпечує ефективне управління фінансовими ресурсами в умовах глобалізації. Зокрема, енергетичні проєкти за участю Shell plc реалізуються із застосуванням складних фінансових структур за участю міжнародних банківських консорціумів, що сприяє розподілу ризиків між учасниками [9]. Цифрові інфраструктурні проєкти Microsoft Corporation фінансуються шляхом поєднання власних і залучених ресурсів із використанням елементів проєктного фінансування, що забезпечує гнучкість інвестиційної політики [10]. У сфері інфраструктури діяльність Siemens AG демонструє ефективність інтеграції фінансових і технологічних рішень у межах проєктного фінансування, що дозволяє підвищити результативність реалізації інвестиційних проєктів [11].

Інтеграція систем управління ризиками у діяльність ТНК засвідчує, що результативність ризик-менеджменту визначається узгодженістю відповідних стратегій із загальнокорпоративними цілями розвитку, що забезпечує цілісність управлінських рішень. Використання сучасних фінансових інструментів, зокрема деривативів і структурованих продуктів, надає можливість підтримувати належний рівень ліквідності та гнучкості, сприяючи, таким чином, ефективному управлінню валютними, процентними та товарними ризиками. Тому комплексний метод аналізування даних дозволить оптимізувати розподіл капіталу та підвищити швидкість реагування на зміни ринкового середовища, формуючи основу для підвищення ефективності фінансового управління [4, с. 10].

Фінансове управління ТНК у глобальному середовищі орієнтується на інтеграцію ризик-менеджменту в загальну систему стратегічного планування, що забезпечує узгодження короткострокових рішень із довгостроковими цілями розвитку. У цьому аспекті застосування механізмів проєктного фінансування дозволяє структурувати ризики на рівні окремих інвестиційних ініціатив, підвищуючи передбачуваність фінансових результатів.

Дотримання регуляторних вимог і принципів належного корпоративного управління виступає важливою складовою ефективного ризик-менеджменту, оскільки забезпечує прозорість і підзвітність діяльності ТНК. Виконання міжнародних стандартів фінансової звітності та регуляторних норм, включаючи вимоги Basel III і Sarbanes-Oxley Act, сприяє підвищенню рівня довіри з боку зацікавлених сторін, формуючи стабільне інституційне середовище функціонування. Розвиток корпоративної культури управління ризиками та інвестування у підготовку персоналу підсилює спроможність корпорацій ефективно протидіяти складним викликам глобалізації [4, с. 10].

Дослідження [1] підкреслює важливу роль бюджетування капіталу у діяльності ТНК в умовах глобалізації, оскільки прийняття інвестиційних рішень значною мірою залежить від впливу політичних ризиків, валютної волатильності та регуляторних змін, що ускладнює процес управління інвестиціями на міжнародних ринках [1, с. 2736]. Необхідність врахування нефінансових ризиків, включаючи політичну нестабільність та інституційні обмеження, розширює традиційні способи до оцінювання ефективності інвестицій, формуючи складнішу систему аналізу. Відмінності у практиках бюджетування капіталу між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, зумовлюють потребу у врахуванні специфіки інституційного середовища приймаючих країн при формуванні інвестиційних стратегій.

Відповідно стратегічні засади фінансового управління ТНК передбачають поєднання методів бюджетування капіталу з механізмами проєктного фінансування, що дозволяє точніше оцінювати ефективність інвестиційних проєктів. Наведена інтеграція забезпечує розподіл ризиків між учасниками проєктів і підвищує прозорість фінансових потоків, сприяючи оптимізації інвестиційних рішень. Водночас ефективність прийняття інвестиційних рішень підвищується за рахунок поєднання кількісних методів аналізу з якісною

оцінкою інституційних умов функціонування ринків, що дозволяє мінімізувати ризики та підвищити результативність інвестиційної діяльності. У такому разі використання проектного фінансування виступає інструментом адаптації до невизначеності глобального середовища, забезпечуючи стійкий розвиток ТНК у довгостроковій перспективі. З огляду на викладені способи до формування стратегічних засад фінансового управління ТНК, доцільно перейти до емпіричного узагальнення глобальних інвестиційних процесів, оскільки саме їх динаміка відображає результативність застосування інструментів бюджетування капіталу та проектного фінансування в умовах невизначеності. У цьому контексті, аналітичне представлення змін інвестиційних потоків у світовій економіці, відображене на рисунку 1, дозволяє конкретизувати вплив зазначених механізмів на формування сучасних тенденцій руху капіталу та ефективність інвестиційних рішень ТНК.

Аналіз даних рис. 1 засвідчує зміну параметрів глобальних інвестиційних потоків, що проявляється у зростанні обсягів прямих іноземних інвестицій з 1,40 до 1,61 трлн дол. США, що відображає поступове відновлення інвестиційної активності на світових ринках. Збільшення зазначеного показника супроводжується зниженням обсягів транскордонних злиттів і придбань з 0,45 до 0,40 трлн дол. США, що свідчить про переорієнтацію ТНК на органічні форми розширення діяльності. Стабільність обсягів авансованих проектів на рівні 1,35 трлн дол. США поєднується зі скороченням міжнародного проектного фінансування з 1,05 до 0,88 трлн дол. США, що вка-

зує на підвищення обережності інвесторів щодо реалізації складних інфраструктурних ініціатив.

Наведена вище динаміка відображає, що стратегічні засади фінансового управління ТНК орієнтуються на гнучке поєднання різних форм інвестування, що забезпечує диверсифікацію джерел фінансових ресурсів. Зростання ролі прямих іноземних інвестицій зумовлює необхідність посилення контролю за ефективністю використання капіталу, формуючи підвищені вимоги до системи фінансового планування. Відповідно зниження активності у сфері злиттів і поглинань сприяє активізації внутрішніх інвестиційних процесів, що дозволяє ТНК зменшувати інтеграційні ризики.

Аналіз також виявляє, що скорочення міжнародного проектного фінансування відбувається на тлі збереження значного обсягу авансованих проектів, що свідчить про зміну способів до структурування інвестицій. Така динаміка вказує на прагнення ТНК до оптимізації фінансових моделей реалізації проектів із використанням змішаних джерел фінансування. Застосування альтернативних механізмів дозволяє зменшити залежність від зовнішніх кредиторів, підвищуючи фінансову стійкість корпорацій у нестабільному середовищі.

Фінансове управління у цих умовах базується на інтеграції інструментів проектного фінансування з корпоративними фінансовими стратегіями, що забезпечує ефективний розподіл ризиків між учасниками інвестиційного процесу. Використання структурованих фінансових схем дозволяє адаптувати інвес-

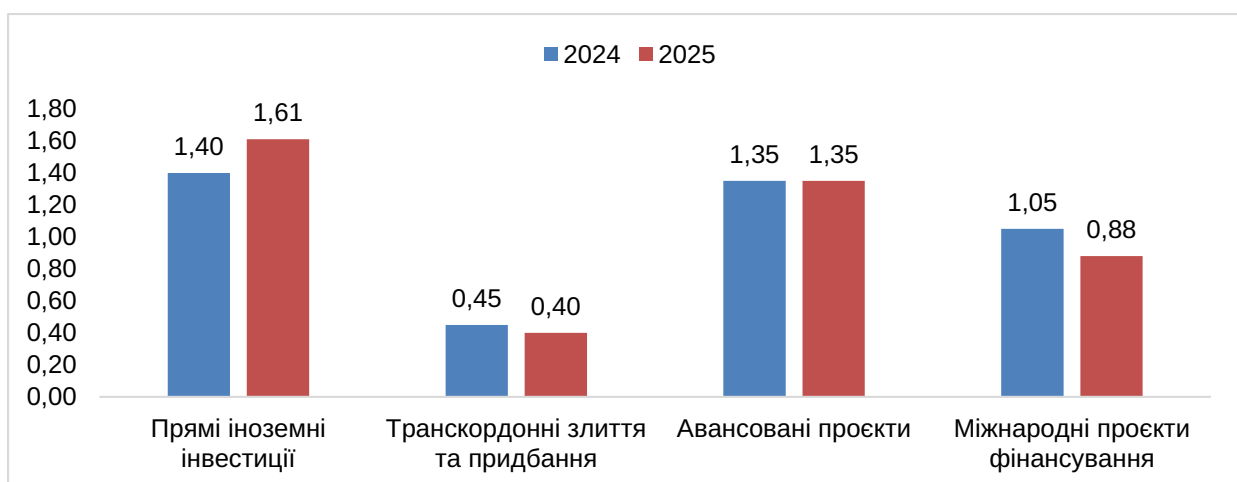

Рис. 1. Глобальні інвестиційні тенденції, трлн дол. США

Джерело: сформовано автором на основі [12]

тиційні рішення до специфіки окремих ринків, сприяючи відповідно підвищенню результативності реалізації проєктів.

Вищепредставлені аспекти підтверджує діяльність ТНК, зокрема, наприклад, інвестиційні проєкти TotalEnergies реалізуються із застосуванням механізмів проєктного фінансування, що дозволяє залучати значні обсяги капіталу та розподіляти ризики між партнерами [13]. Крім того, інфраструктурні ініціативи General Electric фінансуються із використанням комбінованих фінансових моделей, що поєднують власні та позикові ресурси, забезпечуючи, таким чином, гнучкість інвестиційної діяльності [14]. У галузі високих технологій проєкти Alphabet Inc. реалізуються з акцентом на внутрішнє фінансування та партнерські інвестиції, що сприяє оптимізації структури капіталу [15].

Тут можна констатувати, що трансформація глобальних інвестиційних тенденцій відображає зміну способів до фінансового управління ТНК, що супроводжується зростанням ролі гнучких і диверсифікованих інструментів фінансування. Зазначені процеси зумовлюють необхідність інтеграції механізмів проєктного фінансування у стратегічні моделі управління, що у підсумку забезпечує підвищення ефективності інвестиційної діяльності та зміцнення конкурентних позицій корпорацій у глобальному економічному середовищі.

З огляду на окреслені трансформації інвестиційних аспектів, доцільно перейти до емпіричної конкретизації виявлених тенденцій,

зокрема аналізу важливих макроекономічних індикаторів, які формують середовище функціонування ТНК (табл. 2).

Аналіз відображає те, що динаміка темпів зростання ВВП демонструє зниження від 3,3% до 2,8%, що свідчить про звуження потенціалу економічного розширення та формує стримані очікування інвесторів щодо прибутковості вкладень. З огляду на це, скорочення валових капітальних інвестицій із 3,7% до 3,1% відображає уповільнення інвестиційної активності, що, своєю чергою, обмежує мультиплікативний ефект для економічного зростання та знижує привабливість нових проєктів для зовнішнього капіталу. Істотне падіння обсягів світової торгівлі з 3,8% до 1,7% формує менш сприятливе середовище для транснаціонального бізнесу, оскільки експортно-орієнтовані моделі втрачають стабільність доходів, а це відповідно впливає на інвестиційні рішення корпорацій.

Інфляційні очікування, що стабілізуються в межах 4,2–4,3%, не створюють критичних загроз для фінансового планування, однак не формують і стимулюючого ефекту, що зумовлює нейтральний характер їх впливу на інвестиційну динаміку. Зростання волатильності валютного курсу з 7,5 до 9,4 посилює валютні ризики, що ускладнює прогнозування грошових потоків у міжнародних проєктах і підвищує вимоги до механізмів хеджування. У цьому контексті, суттєве збільшення індексу волатильності фондового ринку з 13,8 до 25,0 сигналізує про підвищення рівня невизначеності

Таблиця 2

Головні індикатори перспектив прямих іноземних інвестицій

Показник	2024	2025 (січень)	2025 (квітень)	Імплікації для прямих іноземних інвестицій у 2025 р.
Темпи зростання ВВП, %	3,3	3,2	2,8	Негативні
Валові капітальні інвестиції, %	3,7	3,7	3,1	Негативні
Обсяг торгівлі, %	3,8	3,4	1,7	Негативні
Інфляційні очікування, %	5,8	4,2	4,3	Нейтральні
Волатильність валютного курсу	7,5	8,7	9,4	Негативні
Індекс волатильності фондового ринку	13,8	18,7	25,0	Негативні
Індекс цін на сировину/енергію	105,1	99,0	92,1	Негативні
Індекс менеджерів із закупівель (PMI)	48,8	48,3	49,4	Нейтральні
Індекс глобальної економічної політичної невизначеності	229,7	339,4	549,0	Негативні

Джерело: сформовано автором на основі [8, с. 12]

на фінансових ринках, що спричиняє переорієнтацію інвесторів на менш ризикові активи та стримує реалізацію масштабних інвестиційних ініціатив.

Зниження індексу цін на сировину та енергію з 105,1 до 92,1, з одного боку, зменшує витрати виробництва, проте, з іншого, скорочує доходи ресурсно-орієнтованих економік, що знижує їхню інвестиційну привабливість. При цьому індекс PMI, який коливається поблизу порогового значення 50, не сигналізує про чітку фазу економічного піднесення або спаду, що формує вичікувальну позицію інвесторів. Важливим елементом є різке зростання індексу глобальної економічної політичної невизначеності до 549,0, що істотно підвищує премію за ризик і стримує довгострокові інвестиційні рішення ТНК. Тут слід констатувати, що зафіксовані негативні макроекономічні сигнали трансформуються у більш обережну інвестиційну поведінку ТНК, а їх фінансова стратегія еволюціонує у напрямі диверсифікації джерел капіталу, активного використання проєктного фінансування та посилення інструментів управління ризиками, що забезпечує збереження інвестиційної активності навіть в умовах підвищеної глобальної нестабільності.

У ході узагальнення ролі міжнародних фінансових інституцій доцільно конкретизувати їх значення у напрямку проєктного фінансування. Відтак, зауважимо, що розвиток проєктного фінансування за участю міжнародних фінансових інституцій охоплює різні сектори економіки, де їх залучення забезпечує зосередження значних фінансових ресурсів для реалізації масштабних і капіталомістких ініціатив, які, своєю чергою, не можуть бути повністю профінансовані за рахунок внутрішніх можливостей національних економік. Ці інституції відкривають доступ до експертного супроводу та апробованих практик управління проєктами, що підвищує якість їх підготовки та результативність впровадження. Тому реалізація проєктів за їх участю стимулює технологічне оновлення економік, оскільки впровадження інноваційних рішень супроводжується трансфером знань і сучасних технологій [7, с. 146].

Фінансова стратегія ТНК у таких умовах тяжіє до поєднання корпоративного та проєктного фінансування, оскільки це дозволяє розмежувати ризики та підвищити керованість інвестиційних потоків. Корпорації структурують інвестиційні проєкти через окремі фінансові контури, що забезпечує локаліза-

цію зобов'язань і зменшує вплив потенційних втрат на консолідовану звітність. Відтак наведена модель підтримує гнучкість капітальної структури та розширює можливості залучення партнерських ресурсів.

У зазначеному контексті, проєктне фінансування розглядається як інструмент, що здатен замінювати традиційні корпоративні джерела фінансування, при цьому перетин між транснаціональними "greenfield" інвестиціями та інвестиціями, реалізованими через механізми проєктного фінансування, залишається суттєвим. З огляду на це, такі інвестиції виконують функцію своєрідного «стартового імпульсу», оскільки після реалізації перших проєктів інвестори формують вищий рівень довіри до ринку та демонструють готовність брати участь у наступних інвестиційних ініціативах. Відповідно проєктне фінансування стає визначальним для країн із низьким рівнем доходу, де відсутність попереднього досвіду реалізації інфраструктурних проєктів ускладнює прийняття інвестиційних рішень [6, с. 167].

Нині у практиці глобального бізнесу простежується тенденція до використання проєктного фінансування як інструменту стратегічного входження на нові ринки, оскільки первинні інвестиції з обмеженим ризиком створюють передумови для масштабування діяльності. Корпорації формують портфелі проєктів із різним рівнем ризиковості, що дозволяє збалансувати очікувану дохідність і фінансову стійкість у довгостроковій перспективі, що, своєю чергою, забезпечує поступове нарощування інвестиційної присутності без критичного навантаження на власний капітал.

Тому ТНК щоразу активніше інтегрують механізми співфінансування із міжнародними фінансовими інституціями, оскільки це дозволяє залучати додаткові ресурси та підвищувати інституційну довіру до проєктів. Відповідно формується складнорівнева система фінансового управління, де поєднуються внутрішні ресурси корпорацій, кошти міжнародних організацій та приватний капітал, що забезпечує стійкість інвестиційних процесів навіть в умовах підвищеної глобальної невизначеності.

З урахуванням окреслених особливостей поєднання різних джерел фінансування, доцільно перейти до відображення інвестиційної динаміки, що дозволяє конкретизувати вплив зазначених процесів на глобальні потоки капіталу. Відтак аналіз дозволить поглибити розуміння змін у поведінці ТНК (рис. 2).

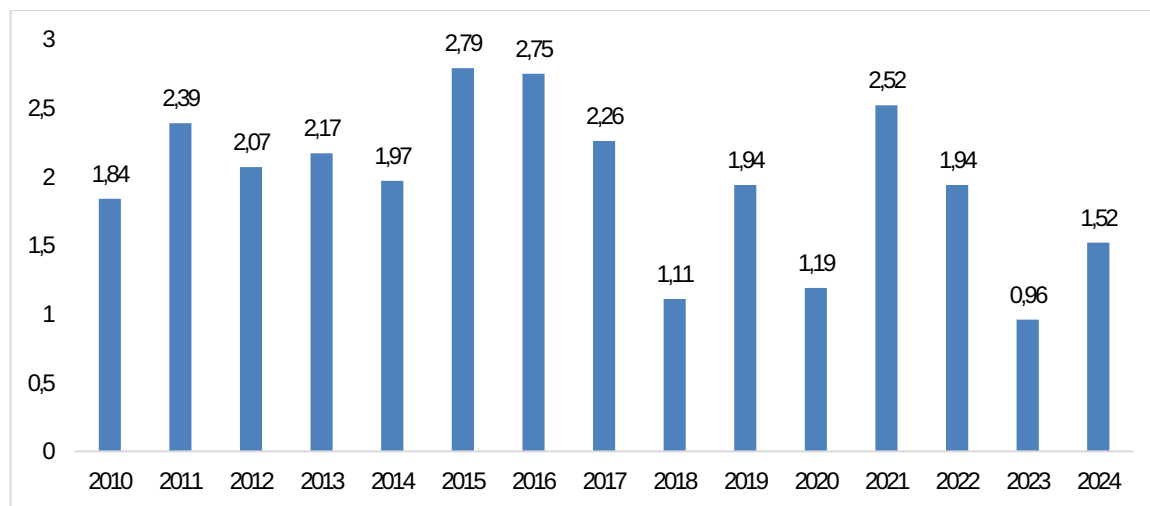

Рис. 2. Прямі іноземні інвестиції, чистий приплив, трлн дол. США

Джерело: сформовано автором на основі [16]

Показники динаміки чистого припливу прямих іноземних інвестицій упродовж 2010–2024 рр. відображають хвилеподібний характер їх розвитку, де початкове зростання з 1,84 до 2,39 трлн дол. США у 2011 р. визначає фазу післякризового відновлення світової економіки, що супроводжується активізацією транснаціонального інвестування. Незначні коливання показника у межах 2,07–2,17 трлн дол. США свідчать про відносну стабілізацію інвестиційних потоків, що, своєю чергою, формує передбачувані умови для стратегічного планування діяльності ТНК. Натомість зниження у 2014 р. до 1,97 трлн дол. США відображає вплив геоекономічних чинників, що посилює обережність інвесторів у прийнятті рішень.

Наступний період характеризується різким підйомом у 2015–2016 рр. до рівня понад 2,7 трлн дол. США, що пов'язується з активізацією угод злиттів і поглинань та розширенням глобальних виробничих ланцюгів. Водночас вже у 2017–2018 рр. фіксується спад до 2,26 та 1,11 трлн дол. США, що демонструє вразливість інвестиційних потоків до змін у регуляторному середовищі та торговельних обмежень. Крім того, відновлення у 2019 р. до 1,94 трлн дол. США має тимчасовий характер, оскільки вже у 2020 р. відбувається різке скорочення до 1,19 трлн дол. США під впливом глобальних шоків, що обмежує реалізацію нових інвестиційних проєктів.

З огляду на зазначене, фінансове управління ТНК у таких умовах орієнтується на підвищення адаптивності інвестиційних стратегій, оскільки нестабільність потоків капіталу

зумовлює необхідність диверсифікації джерел фінансування. Корпорації активно застосовують проєктне фінансування як інструмент розподілу ризиків, формуючи автономні фінансові структури для реалізації окремих інвестиційних ініціатив й це дозволяє зменшити залежність від коливань глобальних ринків капіталу та підтримувати інвестиційну активність навіть за умов зниження загального припливу прямих іноземних інвестицій.

Надалі динаміка демонструє відновлення у 2021 р. до 2,52 трлн дол. США, що відображає відкладений попит на інвестиції та адаптацію бізнесу до нових умов функціонування. Проте вже у 2022–2023 рр. спостерігається повторне зниження до 1,94 та 0,96 трлн дол. США, що вказує на посилення глобальної невизначеності та зростання ризиків для інвесторів. Завершальний період 2024 р. характеризується частковим відновленням до 1,52 трлн дол. США, що свідчить про поступову стабілізацію, проте без досягнення докризових рівнів.

Відтак стратегічні інструменти до фінансового управління ТНК трансформуються у напрямі поєднання довгострокового планування з гнучкими інструментами фінансування, оскільки мінливість інвестиційних потоків потребує швидкої реакції на зовнішні зміни. Тому використання механізмів проєктного фінансування дозволяє структурувати інвестиції таким чином, щоб обмежити ризики межами окремих проєктів і водночас забезпечити доступ до міжнародних фінансових ресурсів.

При слід наголосити, що реалізація проєктів за участю міжнародних фінансових інсти-

туцій підсилює конкурентні позиції країни на світових ринках, де залучення додаткових інвестиційних ресурсів розширює можливості економічного розвитку та модернізації національного господарства. Відповідно формування позитивного інвестиційного іміджу держави стимулює подальший приплив капіталу та активізацію міжнародного співробітництва [7, с. 146].

ТНК в сучасних умовах переорієнтовують фінансове управління на інтегровані моделі, у межах яких централізуються допоміжні функції та оптимізуються бізнес-процеси, що забезпечує скорочення трансакційних витрат і підвищення керованості фінансових потоків. Зростання гнучкості організаційної структури, таким чином, сприяє адаптації до змін глобального середовища та підвищує ефективність прийняття управлінських рішень.

Інструментарій Global Business Services є важливим у системі фінансового управління ТНК, оскільки його застосування забезпечує підвищення ефективності витрат і підтримує розширення міжнародної діяльності через інтеграцію та оптимізацію сервісних функцій. Впровадження таких моделей супроводжується викликами, пов'язаними з культурними відмінностями, стандартизацією процесів та захистом даних, що потребує ефективного управління змінами й активного використання цифрових технологій. Тому поєднання глобальної координації з локальною адаптацією підвищує результативність функціонування корпорацій у різних юрисдикціях [5, с. 77]. Тому фінансова стратегія ТНК повинна орієнтуватися на цифровізацію та інтеграцію інформаційних потоків, що відповідно забезпечуватиме прозорість управління ресурсами та зменшить ризики фінансових втрат. Відтак формування єдиних платформ обробки даних дозволить узгоджувати фінансові рішення

на глобальному рівні, водночас враховуючи специфіку локальних ринків, що підвищуватиме точність прогнозування та ефективність інвестиційної діяльності.

Висновки. Узагальнення результатів дослідження свідчить, що трансформація глобального економічного середовища та зростання фінансової волатильності зумовлюють необхідність вдосконалення стратегічних засад фінансового управління ТНК. Відповідно важливою є доцільність інтеграції механізмів проєктного фінансування у корпоративні стратегії, що сприяє ефективнішому розподілу інвестиційних ресурсів і забезпечує локалізацію ризиків, підсилюючи фінансову стійкість ТНК. Результати дослідження підтверджують, що сучасні фінансові стратегії формуються на основі поєднання диверсифікації інвестицій, адаптивності до зовнішніх змін та узгодженості з довгостроковими цілями розвитку, забезпечуючи рівновагу між дохідністю та ризиком. Поряд із цим емпіричний аналіз демонструє структурну перебудову глобальних інвестиційних потоків, яка проявляється у переорієнтації на менш капіталомісткі та більш гнучкі форми інвестування, а також у посиленні ролі інноваційно орієнтованих секторів. За таких умов зростання макроекономічної нестабільності та політичної невизначеності зумовлює потребу в інтеграції інструментів ризик-менеджменту, цифровізації фінансових процесів і застосуванні аналітичних систем підтримки прийняття рішень. З урахуванням цього обґрунтовано доцільність поєднання бюджетування капіталу з механізмами проєктного фінансування та залученням міжнародних фінансових інституцій, що формує комплексну модель управління інвестиційною діяльністю і забезпечує ефективне функціонування ТНК у глобальному середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Mujtaba A. Strategic financial management in the era of globalization: The role of capital budgeting in multinational corporations. *The Critical Review of Social Sciences Studies*. 2025. № 3(1). P. 2724-2739. DOI: <https://doi.org/110.59075/yhmpha94>
2. Shengxin Wu. Strategies for Optimizing International Financial Management in Multinational Corporations. *Accounting and Corporate Management*. 2024. Vol. 6. P. 162-169. DOI: <http://dx.doi.org/10.23977/acccm.2024.060320>
3. Мозговий О., Швиданенко О., Швиданенко В. Фінансові стратегії транснаціональних корпорацій в умовах глобалізаційної нестабільності. *Управління змінами та інновації*. 2025. № 16. С. 130-136. DOI: <https://doi.org/10.32782/CMI/2025-16-20>
4. Fernandez M., Schmidt H., Tanaka Y., Petrovich A. Financial Risk Management in Multinational Corporations: A Comprehensive Analysis. *International Journal of Management, Business, and Economics*. 2024. № 1(1). P. 7-10. URL: <https://journals.net/access/IJMBE/article/view/2>

5. Cheng Tan. Upgrading of MNC (Multi-National Corporation)'s Financial Management: Establishment and Optimization of Global Business Services (GBS). *Accounting, Auditing and Finance*. 2024. Vol. 5. P. 71-78. DOI: <http://dx.doi.org/10.23977/accaf.2024.050310>
6. Viné R., Sulstarova A., Casella B., Trentini C. International project finance deals as indicators of productive cross-border investment: UNCTAD's approach. *Transnational Corporations Journal*. 2022. Vol. 29, No. 3. P. 161-185. URL: <https://ssrn.com/abstract=4311329>
7. Ясіновська І. Проектне фінансування за участю міжнародних фінансових інституцій. *Фінансовий про-смір*. 2023. № 3(51). С. 144-156. DOI: [https://doi.org/10.30970/fp.3\(51\).2023.144155156](https://doi.org/10.30970/fp.3(51).2023.144155156)
8. World Investment Report 2025. Chapter I. International investment trends. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2025_ch01_en.pdf
9. Annual Report and Accounts 2025. URL: <https://www.shell.com/investors/results-and-reporting/annual-report.html>
10. Annual Report 2025. URL: <https://www.microsoft.com/investor/reports/ar25/index.html>
11. Infrastructure financing. URL: <https://www.siemens.com/en-us/products/financial-services/infrastructure/>
12. Global foreign investment up 14% in 2025, with growth concentrated in developed economies. URL: <https://unctad.org/news/global-foreign-investment-14-2025-growth-concentrated-developed-economies>
13. Mozambique LNG : Clarification by TotalEnergies on Financing of the Project. URL: https://totalenergies.com/system/files/documents/totalenergies_pr-clarification-mozambique-financing-project_2025_en.pdf
14. GE Annual Report 2023. URL: <https://www.ge.com/investor-relations/annual-report>
15. Alphabet's Financial Resilience: Sustained Strong Liquidity and Solvency, 2015-2025. URL: https://api.finexus.net/reports/section05_GOOGLE_20260316_153859
16. Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US\$). URL: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD>

REFERENCES:

1. Mujtaba A. (2025). Strategic financial management in the era of globalization: The role of capital budgeting in multinational corporations. *The Critical Review of Social Sciences Studies*, no. 3(1), pp. 2724-2739. DOI: <https://doi.org/110.59075/yhmpa94>
2. Wu S. (2024). Strategies for Optimizing International Financial Management in Multinational Corporations. *Accounting and Corporate Management*, vol. 6, pp. 162-169. DOI: <http://dx.doi.org/10.23977/acccm.2024.060320>
3. Mozghovyi O., Shvydanenko O., Shvydanenko V. (2025). Finansovi stratehii transnatsionalnykh korporatsii v umovakh hlobalizatsiinoi nestabilnosti [Financial strategies of transnational corporations in conditions of globalization instability]. *Upravlinnia zminyamy ta innovatsii*, no. 16, pp. 130-136. DOI: <https://doi.org/10.32782/CMI/2025-16-20>
4. Fernandez M., Schmidt H., Tanaka Y., Petrovich A. (2024). Financial Risk Management in Multinational Corporations: A Comprehensive Analysis. *International Journal of Management, Business, and Economics*, no. 1(1), pp. 7-10. Available at: <https://journals.net/access/IJMBE/article/view/2>
5. Cheng Tan. (2024). Upgrading of MNC (Multi-National Corporation)'s Financial Management: Establishment and Optimization of Global Business Services (GBS). *Accounting, Auditing and Finance*, vol. 5, pp. 71-78. DOI: <http://dx.doi.org/10.23977/accaf.2024.050310>
6. Viné R., Sulstarova A., Casella B., Trentini C. (2022). International project finance deals as indicators of productive cross-border investment: UNCTAD's approach. *Transnational Corporations Journal*, vol. 29, no. 3, pp. 161-185. Available at: <https://ssrn.com/abstract=4311329>
7. Yasinovska I. (2023). Proektne finansuvannia za uchastiu mizhnarodnykh finansovykh instytutsii [Project financing with the participation of international financial institutions]. *Finansovyj prostir*, no. 3(51), pp. 144-156. DOI: [https://doi.org/10.30970/fp.3\(51\).2023.144155156](https://doi.org/10.30970/fp.3(51).2023.144155156)
8. World Investment Report 2025. Chapter I. International investment trends. Available at: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2025_ch01_en.pdf
9. Annual Report and Accounts 2025. Available at: <https://www.shell.com/investors/results-and-reporting/annual-report.html>
10. Annual Report 2025. Available at: <https://www.microsoft.com/investor/reports/ar25/index.html>
11. Infrastructure financing. Available at: <https://www.siemens.com/en-us/products/financial-services/infrastructure/> (accessed: 14.04.2025).
12. Global foreign investment up 14% in 2025, with growth concentrated in developed economies. Available at: <https://unctad.org/news/global-foreign-investment-14-2025-growth-concentrated-developed-economies>

13. Mozambique LNG : Clarification by TotalEnergies on Financing of the Project. Available at: https://totalenergies.com/system/files/documents/totalenergies_pr-clarification-mozambique-financing-project_2025_en.pdf
14. GE Annual Report 2023. Available at: <https://www.ge.com/investor-relations/annual-report>
15. Alphabet's Financial Resilience: Sustained Strong Liquidity and Solvency, 2015-2025. Available at: https://api.finexus.net/reports/section05_GOOGLE_20260316_153859
16. Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US\$). Available at: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD>

Дата надходження статті: 14.04.2026

Дата прийняття статті: 04.05.2026

Дата публікації статті: 11.05.2026